

Datum
2016-05-26

Referens
Ds 2016:8

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remissvar

Hälsoväxling för aktivare rehabilitering och omställning på arbetsplatserna

Inledning

Småföretagarnas Riksförbund ser förslaget på den särskilda sjukförsäkringsavgiften, det vill säga att låta arbetsgivaren betala 25 procent av sjukpenningkostnaden från med den 91:a dagen som ogenomtänkt och orättvist. Trycket på småföretagen är redan i dag mycket stort med tanke på ansvaret att betala sjuklön till anställda under två veckor. Att lägga ytterligare sjukkostnader på företagen och låta företagen betala 25 procent av sjukpenningkostnaden för anställda, som fortfarande är sjuka efter den 90:e dagen, gör det ännu svårare för de små företagen.

Småföretagarnas Riksförbund har under lång tid hävdat att ansvaret att betala sjuklön under två veckor måste slopas för företag med färre än tio anställda. I en stor medlemsundersökning, gjord av Småföretagarnas Riksförbund, uppger de flesta av medlemsföretagen att de skulle våga anställa om sjuklöneansvaret upphörde. Visserligen har högkostnadsskyddet förbättrats, vilket Småföretagarnas Riksförbund tycker är bra. Men det är trots allt krångligt och ger inte pengar tillbaka förrän året därpå. Många av de små företagen har inte råd att vänta ett år på att få pengarna tillbaka.

I promemorian ”Hälsoväxling för aktivare rehabilitering och omställning på arbetsplatserna” finns förslag på kompensation för de små företagen. Ett belopp på 33 500 kronor per år ska ges till arbetsgivaren och det oavsett hur många anställda som finns i företaget. Dessutom ska småföretagen få en reduktion av egenavgifterna på 0,16 procentenheter. Dagens arbetsgivaravgift är 31,42 procent. En minskning med 0,16 procentenheter skulle innebära en sänkning med 41 kronor per månad för en anställd med en medianlön på 26 000 kronor. De här två förslagen kommer på intet vis kompensera företagen för anställdas sjukkostnader.

När en medarbetare blir sjuk i det lilla företaget måste en ersättare in. Det blir en extra kostnad för företagen utöver sjuklönekostnaderna, vilken också måste tas med i beräkningen. För Johanssons snickeri kan det utökade sjukkostnadsansvaret leda till ekonomiska svårigheter och problem med att leverera i tid när medarbetarna blir långtidssjukskrivna. Det räcker med att en eller två av totalt fem anställda på snickeriet blir långtidssjukskrivna. Företagaren ska betala sjuklön i två veckor, anställa ersättare, vilket medför extra kostnader, sköta rehabiliteringen, vilket bland annat kan innebära att hitta en annan arbetssyssla i företaget. En näst intill omöjlig uppgift för den lilla snickerifirman. Efter tre månaders (90 dagars) sjukskrivning får snickeriet ytterligare kostnader då företaget ska betala 25 procent av sjukpenningen och därmed ta över en del av Försäkringskassans ansvar.

Småföretagarnas Riksförbund oroar sig för att ännu färre småföretag ska våga anställa ny personal, med tanke på det här scenariot. Och skulle de våga anställa är det högst osannolikt att de anställer någon med en tidigare lång sjukdomshistorik.

2.5 Arbetsgivarens kostnadsansvar i Sverige 2005-2006

Småföretagarnas Riksförbund anser inte att den särskilda sjukförsäkringsavgiften är någon garanti för att sjuktalet kommer att minska. Mot bakgrund av tidigare reformer vill Småföretagarnas Riksförbund påminna om det kostnadsansvar för arbetsgivare som infördes 1/1 2005, vilket innebar att arbetsgivaren fick betala en särskild sjukförsäkringsavgift motsvarande 15 procent av den sjukpenning som Försäkringskassan lämnat till en arbetstagare hos arbetsgivaren.

I samband med regeringsskiftet 2006 avskaffades och upphörde den särskilda sjukförsäkringsavgiften, från och med den 1/1 2007. Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) konstaterar ”att den ökade kostnaden för arbetsgivaren inte förefaller ha haft någon större inverkan på sjukskrivningarnas varaktighet.” ISF skriver vidare att reformen endast var i bruk i knappt två år och tillägger: ”Det betyder att det inte går att studera den del av anpassningen, som kan visa på lite längre sikt som t ex ett intensifierat arbete med att förebygga sjukskrivning.”

I promemorian Ds 2016:8 sägs också, att två skäl till att medfinansieringsreformen inte har haft någon betydande effekt skulle kunna vara att arbetsgivarnas kunskap om reformen har varit begränsad samt att reformen inte gav arbetsgivarna tillräckligt starka drivkrafter, att arbeta för att motverka sjukfrånvaro. Vidare sägs: ”Eftersom medfinansieringen var i kraft i knappt två år är uppföljningshorisonten för potentiella effekter kort. Det betyder att det inte går att studera den del av anpassningen som kan visa sig på lite längre sikt, som till exempel ett intensifierat arbete med att förebygga sjukskrivning.”

Småföretagarnas Riksförbund upplever det som ett problem att reglerna i socialförsäkringarna ändras så ofta. Det blir krångligt för de små företagen som många gånger inte har tid att sätta sig in i nya regelverk, vilket i sin tur kan leda till att företagen går miste om eventuella ersättningar/förmåner på grund av att gamla regler ständigt byts ut mot nya.

Det ges heller ingen möjlighet att fullfölja pågående utvärderingar, vilket i sin tur leder till att man inte får reda på hur reformen föll ut. Småföretagarnas Riksförbund ser det som ytterst viktigt att reformer inom socialförsäkringsområdet noggrant skärskådas från alla håll och kanter så att Sveriges småföretagare inte drabbas av ännu mer regelkrångel.

6.1 Särskild sjukförsäkringsavgift

I promemorian Ds 2016:8 skriver arbetsgruppen: ”Skyldighet att betala särskild sjukförsäkringsavgift bör avse sådana arbetsgivare som också är skyldiga att vid nedsatt arbetsförmåga p g a sjukdom betala ut sjuklön enligt lagen (1991:1047) om sjuklön (SjL) till sina arbetstagare. Med en arbetstagare avses en arbetstagare som vid sjukdom är berättigad till sjuklön.”

Det här betyder att det inte enbart är småföretag med anställda som drabbas av lagen om sjuklön och den särskilda sjukförsäkringsavgiften, utan även ensamföretagare, (enmansföretagare), som driver sin verksamhet i form av aktiebolag.

Småföretagarnas Riksförbund, som värnar om de små företagen, vill göra regeringen uppmärksam på denna extra börda som läggs på ensamföretagarna. Förbundet anser att det är både orätt och orimligt att lägga ännu tyngre börda på den här gruppen av företagare och hänvisar till vad som sägs i Socialförsäkringsutredningen (SOU 2015:21) ”Mer trygghet och bättre försäkring”: ”Alla riskerar vi någon gång i livet bli sjuka eller arbetslösa och då förlora arbetsinkomsten. Ingen vet om och när det inträffar eller hur länge det varar. Därför behövs gemensamma trygghetssystem.” Småföretagarnas Riksförbund delar kommitténs uttalande och förväntar sig att regeringen lyssnar på kommittén och därmed inte försämrar otryggheten i sjukförsäkringen ytterligare för ensamföretagarna. Med 14 dagars karens i sjukförsäkringen är ensamföretagarna redan hårt drabbade. Om det läggs ytterligare ansvar på den här gruppen, att betala 25 procent av sjukpenningkostnaden från och med den 91:a dagen, är risken stor att företagaren tvingas avveckla sin verksamhet.

Den här otryggheten vid sjukdom för ensamföretagare med aktiebolag blir än mer oförståelig med tanke på att ensamföretagare som driver enskild firma eller handelsbolag, så kallade egenföretagare, har rätt att välja en (1) karensdag i sjukförsäkringen och därmed få sjukpenning från Försäkringskassan från och med den andra dagen. Ensamföretagare med enskild firma eller handelsbolag har heller ingen skyldighet att betala 25 procent av sjukpenningkostnaden från och med den 91:a dagen.

Småföretagarnas Riksförbund har länge förespråkat att alla företagare oavsett företagsform ska ha möjlighet att välja en (1) karensdag i sjukförsäkringen. Det skulle ge en betydligt större trygghet för den här gruppen företagare.

Småföretagarnas Riksförbund vill påminna regeringen om att en stor del av de arbetstagare som varslas, av en eller annan anledning, startar egna företag. Rent generellt anses det bättre och tryggare att starta aktiebolag, vilket också många gör. Däremot är allt för många nyföretagare, organisationer och myndigheter okunniga om hur det sociala skydds nätet fungerar (bland annat sjukförsäkringen), beroende på vilken företagsform som väljs, aktiebolag, enskild firma eller handelsbolag. Den här okunskapen kan försvåra för nyanlända som startar företag. Sverige står inför en stor utmaning att hitta arbeten till alla nyanlända som får uppehållstillstånd. En möjlighet för nyanlända att snabbt komma ut på arbetsmarknaden är att starta företag, många har erfarenhet av företagande från sina hemländer. Småföretagarnas Riksförbund ser det som ytterst viktigt att den här gruppen av människor, som under lång tid levt med en stor otrygghet i sina hemländer, inte ska behöva uppleva att den trygghet som de nu är på väg att bygga upp i Sverige, raderas på grund av ett komplicerat och ej jämförbart regelverk.

6.3 Skydd för utsatta personer på arbetsmarknaden

Arbetsgruppen föreslår att ett beslut om särskilt högriskskydd även ska medföra att sjukpenning och rehabiliteringspenning som lämnas till den försäkrade inte ska medräknas i arbetsgivares avgiftsunderlag. Detta bör dock inte gälla om det särskilda högriskskyddet har beslutats därför att den försäkrade har en sjukdom med risk för ett större antal korta sjukperioder. Skyddet tar i detta fall sikte på att vissa sjukdomar kan leda till många, minst tio sjukperioder per år. Dessa sjukdomar innebär normalt inte risk för långa sjukperioder. Därför anser arbetsgruppen att dessa personers sjukfrånvaro inte generellt bör undantas från arbetsgivares avgiftsunderlag. Däremot bör de personer som har en sjukdom som – förutom att den medför risk för många korta sjukperioder – även innebär risk för en eller flera längre sjukperioder, efter beslut av Försäkringskassan, kunna undantas från den särskilda sjukförsäkringsavgiften.

Småföretagarnas Riksförbund ser en risk i att personer med många korta sjukperioder, minst tio per år, inte undantas från arbetsgivares avgiftsunderlag. Det kan betyda att de små företagen inte vågar anställa en person med den här sjukdomsbilden på grund av höga sjukkostnader, inte bara vid arbetstagares sjukdom utan också vid olycksfall på fritiden. Det går heller inte att utesluta att en stor del av den här gruppen är kvinnor. Återigen vill Småföretagarnas Riksförbund hänvisa till nyanländas möjligheter att få sitt första jobb och att det i det här fallet kan bli extra svårt för nyanlända kvinnor att ta sig in på arbetsmarknaden.

6.4 Avgiftsbegränsning

”För mindre företag kan det vara svårt att klara oförutsedda kostnader för arbetstagares sjukfrånvaro. Inte sällan har till exempel nystartade företag begränsad likviditet. Sjukfrånvaro som orsakar produktionsbortfall, behov av vikarier och i övrigt extra administration kan i sig vara utmanande att klara av för dessa små företag.” Här är Småföretagarnas Riksförbund och arbetsgruppen helt överens. Arbetsgruppen skriver vidare:

”Mot bakgrund av detta bedöms det nödvändigt att särskild hänsyn behöver tas till mindre arbetsgivare varför arbetsgruppen föreslår att en arbetsgivare bör vara betalningsskyldig först när avgiften överstiger 33 500 kronor per avgiftsår.” Arbetsgruppen skriver att fribeloppets storlek är baserat på uppgifter om sjukskrivna arbetstagares genomsnittliga dagersättning (485 kronor), samt att ”Med det föreslagna fribeloppet beräknas små arbetsgivare i hög utsträckning i princip helt undgå den särskilda sjukförsäkringsavgiften under ett helt kalenderår.”

Småföretagarnas Riksförbund är inte överens med arbetsgruppen och vill därför göra regeringen uppmärksam på att en stor del av Sveriges arbetstagare når upp till maxbeloppet, det vill säga en dagersättning på 706 kronor, vilket betyder att de små arbetsgivarna kommer att få ökade sjukkostnader, trots fribeloppet på 33 500 kronor. Det bör även tilläggas att fribeloppet gäller en gång per år, oavsett hur många arbetstagare som är sjuka.

Småföretagarnas Riksförbund ser det som mycket angeläget att de små företagen inte drabbas av extra sjukkostnader utöver det redan betungande ansvaret att betala sjuklön under de två första veckorna i en sjukperiod.

Därför hoppas Småföretagarnas Riksförbund att regeringen beaktar det som arbetsgruppen skriver: ”Det är bland småföretag som de flesta nya arbetstillfällena skapas i Sverige varför arbetsgruppen bedömer det som särskilt viktigt att dessa arbetsgivare i rimlig omfattning fredas från den särskilda sjukförsäkringsavgiften som för dem kan utgöra en relativt stor risk. Det är bl.a. i små och växande företag som möjligheter till anställningar skapas för nyanlända och andra personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och det är därför extra viktigt att dessa arbetsgivare skyddas.”

6.9 Sänkning av sjukförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna

Arbetsgruppen föreslår att sjukförsäkringsavgiften i arbetsgivaravgifterna ska sänkas med 0,16 procentenheter. Uttaget i form av arbetsgivaravgifter enligt socialavgiftslagen sänks därmed från 21,77 till 21,61 procent. Småföretagarnas Riksförbund anser inte att en sänkning av sjukförsäkringsavgiften med 0,16 procentenheter ger företagen någon betydande

kompensation. I stället för nuvarande arbetsgivaravgifter på 31,42 procent är förslaget att företagen ska betala 31,26 procent.

7.4.1 Näringslivet och de mindre företagen

Arbetsgruppen skriver (sid 134): ”En längre sjukfrånvaro hos en företagare i ett enmansaktiebolag kan vara betungande och innebära en utmaning i att hålla företaget vid liv. För det fallet att förslagets konsekvenser för enmansaktiebolag skulle visa sig bli orimliga anser arbetsgruppen att det kan finnas skäl att se över denna fråga särskilt.”

Småföretagarnas Riksförbund vill göra regeringen observant på att en längre tids sjukdom hos en ensamföretagare (enmansaktiebolag) som driver aktiebolag inte bara **kan** vara betungande utan **är** betungande. Risken är stor att företagaren inte kan fortsätta driva företaget vidare. Att vänta och se vilka konsekvenser den nya sjukförsäkringsavgiften kan få för ensamföretagare med aktiebolag kan få förödande konsekvenser för ensamföretagaren.

Som förbund för Sveriges småföretagare, med uppdrag att göra det enkelt, tryggt och lönsamt att driva företag och verka för ett företagsklimat i världsklass, hoppas Småföretagarnas Riksförbund att regeringen inte lägger ytterligare sjukkostnader på vare sig småföretag med anställda eller ensamföretagare som driver sina företag som aktiebolag. Småföretagarnas Riksförbund anser därför att införandet av en särskild sjukförsäkringsavgift på 25 procent av arbetstagarnas sjukpenning från och med dag 91 i sjukfallen inte bör införas. Många småföretagare är redan i dag rädda för att anställa på grund av risken för höga sjuklönekostnader. Att ytterligare införa kostnader vid arbetstagares sjukdom skulle få ännu fler småföretag att avvakta med nyanställningar och i de fall man tänker anställa är risken stor att företagen undviker personer som av olika anledningar har varit långtidssjukskrivna eller som har en sjukdom som kan leda till sjukskrivningar.

I detta ärende där remissvaret utformats av förbundssekreteraren Maria Boborg Trané, har förbundsordföranden Leif Svensson beslutat och förbundsjuristen Wiggo Lindgren, varit föredragande.

Med vänlig hälsning

Leif Svensson

Förbundsordförande